

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 314/2024-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Uni Wheels s. r. o.**, Porúbka 192, IČO 51 484 293, zastúpenej JUDr. Zdenkou Hulmanovou, advokátkou, Kysucká cesta 3, Žilina, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-20Csp/46/2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 17. apríla 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Mestského súdu Bratislava IV (ďalej len „mestský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. B1-20Csp/46/2021 (ďalej len „napadnuté konanie“). Navrhuje tiež priznať jej primerané finančné zadosťučinenie 5 000 eur.

2. Z jeden a pol stranovej ústavnej sťažnosti a ostatného spisového materiálu vyplýva, že sťažovateľka sa návrhom na vydanie platobného rozkazu zo 4. mája 2021 podanom na Okresnom súde Bratislava I (na konanie príslušný do 31. mája 2023, pozn.) domáhala na žalovanom zaplattení 662,04 eur s príslušenstvom z titulu dlžného dojednaného nájomného za nájom motorového vozidla na základe zmluvy z 25. októbra 2020 v znení jej dodatku. Bývalý Okresný súd Bratislava I uskutočnil vo veci len dva procesné úkony, a to doručenie návrhu s výzvou na vyjadrenie žalovanému (27. júla 2021) a vyjadrenia žalovaného (5. októbra 2021), následne ostal bezdôvodne nečinný a vec sťažovateľky nebola ani raz prejednaná a dosiaľ nie je rozhodnutá. Sťažovateľka z dôvodu pretrvávajúcej nečinnosti súdu podala 15. februára 2024 sťažnosť predsedovi súdu na prieťahy v konaní podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“). V upovedomení o vybavení sťažnosti sp. zn. Spr/115/2024 z 22. marca 2024 podpredseda mestského súdu konštatoval nečinnosť súdu v období od 20. októbra 2021

do 22. marca 2024, za vzniknuté prietahy v konaní sa sťažovateľke ospravedlnil a uviedol, že nedostatok bude odstránený, vo veci bude nariadené pojednávanie pri zohľadnení skutočnosti, že žalovaný sa nachádza vo výkone trestu odňatia slobody.

II.

Argumentácia sťažovateľky

3. Podstata sťažnostnej argumentácie sťažovateľky spočíva v tvrdenom porušení jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom mestského súdu v napadnutom konaní, upriamujúc pozornosť ústavného súdu na to, že po vybavení jej sťažnosti na prietahy v konaní predsedom mestského súdu do dňa podania ústavnej sťažnosti nebolo v jej veci nariadené pojednávanie, na ktorom by bola zabezpečená účasť žalovaného formou eskorty priamo z ústavu na výkon trestu odňatia slobody. Sťažovateľka ospravedlnenie predsedu súdu za spôsobené prietahy v konaní nepovažuje za dostatočný prostriedok nápravy pri porušení jej práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, a to aj s poukazom na skutočnosť, že zistené nedostatky neboli zo strany mestského súdu odstránené bez zbytočného odkladu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všetky zákonom o ústavnom súde požadované náležitosti (§ 39, § 43, § 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

5. Ústavný súd v úvode predbežného prerokovania nemôže sťažovateľke nevytknúť vadu ústavnej sťažnosti, v ktorej napriek jej kvalifikovanému právnomu zastúpeniu opakovane odkazuje na znenie pôvodnej právnej úpravy konania pred ústavným súdom (zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov bol zrušený s účinnosťou od 1. marca 2019, pozn.).

6. Vo fáze predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti ústavný súd považoval v súlade s § 56 ods. 6 vetou za bodkočiarkou zákona o ústavnom súde za vhodné požiadať mestský súd o vyjadrenie sa k jej obsahu. Mestský súd vo svojom vyjadrení sp. zn. 1SprV/377/2024 z 21. mája 2024 poukázal na stanovisko zákonnej sudkyne, ktorá uviedla, že spis jej bol pridelený 13. januára 2023, keď už bola vec pripravená na pojednávanie. Posledný úkon v spise je z roku 2021, keď bolo vyjadrenie žalovaného doručené právnomu zástupcovi žalobcu (5. októbra 2021), ktorý sa k tomuto podaniu nevyjadril. Žalovaný 4. apríla 2024 oznámil súdu, že súhlasí, aby sa pojednávanie konalo v jeho neprítomnosti, termín pojednávania je 25. jún 2024, keď súd plánuje i rozhodnúť. Zákonná sudkyňa, poukazujúc na vysoký počet napadnutých i pridelených vecí a vysoký počet reštančných vecí, uviedla, že pri stanovení termínov pojednávania koná tak, aby boli prednostne vybavené konania staršie a s vyššou prioritou. Nestotožňuje sa s tvrdením žalobcu (sťažovateľky) o tom, že v jej prípade nie je ospravedlnenie dostatočným prostriedkom nápravy. Od podania žaloby bol žalobca absolútne nečinný, dokonca aj keď sa žalovaný vyjadril a uviedol svoje skutkové tvrdenia. Konkrétna sporová vec nepatrí k veciam, ktoré majú vysokú prioritu, pokiaľ ide o predmet sporu,

od podania žaloby, ak sa žalobca aktivizoval po troch rokoch, jeho žiadosť priznať 5 000 eur (v spore o 600 eur s príslušenstvom) sa javí ako zjavne neprimeraná. V danom prípade považuje ospravedlnenie zo strany predsedu súdu za dostatočné daným okolnostiam.

6.1. V závere vyjadrenia mestského súdu k námietke sťažovateľky, že v súvislosti s vybavovaním ňou podanej sťažnosti na prieťahy v konaní (Spr/115/2024) nedošlo k odstráneniu prieťahov a nariadeniu pojednávania, predseda mestského súdu uviedol, že z obsahu spisu vyplýva, že žalovaný bol listom z 25. marca 2024 vyzvaný, či súhlasí, aby súd vo veci konal v jeho neprítomnosti, na čo odpovedal listom doručeným súdu 4. apríla 2024. Následne 10. mája 2024 bol vo veci nariadený termín pojednávania na 25. jún 2024.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

8. Ak namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov, ide o zjavnú neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať takú ústavnú sťažnosť, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej realita by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 110/02, II. ÚS 66/2011, IV. ÚS 473/2012, III. ÚS 288/2016, II. 59/2019).

9. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoju dnes už stabilnú judikatúru k namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, v ktorej opakovane konštatuje, že nie každý zistený prieťah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie tohto základného práva (I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02, I. ÚS 61/03, III. ÚS 372/09). V prípade, keď ústavný súd pri predbežnom prerokovaní zistí, že namietaný postup všeobecného súdu sa nevyznačuje takými významnými prieťahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prieťahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavnú sťažnosť spravidla odmieta ako zjavne neopodstatnenú (napr. IV. ÚS 221/05, III. ÚS 126/2010, I. ÚS 96/2011, I. ÚS 141/2024).

10. Pojem „zbytočné prieťahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý nemožno vykladať a aplikovať len s ohľadom na v zákone ustanovené lehoty na vykonanie toho-ktorého úkonu sudcu alebo iného štátneho orgánu. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž ani v týchto prípadoch postup dotknutého štátneho orgánu nemusí vyznačovať takými významnými prieťahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prieťahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy [I. ÚS 63/00 (ZNaU 21/01), II. ÚS 199/02, I. ÚS 38/04, II. ÚS 24/04, IV. ÚS 290/04, III. ÚS 372/06, I. ÚS 266/2021 (ZNaU 88/2021), I. ÚS 531/2023).

11. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

12. Vo vzťahu k skutkovej a právnej zložitosti veci ústavný súd uvádza, že napadnuté konanie o zaplatenie pohľadávky predstavuje štandardnú agendu rozhodovania všeobecných súdov disponujúcu podrobnou právnou úpravou a judikatúrou, a preto napadnuté konanie nemožno považovať za právne zložitú. Vec podľa názoru ústavného súdu nevykazuje ani skutkovú zložitost', aj keď postup súdu pri prejednávaní veci na pojednávaní by mohol byť do určitej miery skomplikovaný tým, že žalovaný sa nachádza v ústave na výkon trestu odňatia slobody. K prejednaniu veci do dňa podania ústavnej ťažnosti však nedošlo. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľky v priebehu napadnutého konania, obsah ústavnej ťažnosti síce nenasvedčuje tomu, že sťažovateľka prispela k predĺženiu konania, avšak nemožno si nevšimnúť jej pasivitu ako strany sporu, keď ako žalobkyňa nereagovala na výzvu súdu k predloženiu repliky (výzva doručená 5. októbra 2021, pozn.) a následne sa o stav veci zaujímala až vo februári 2024 (k tomu bližšie bod 2 a 6 odôvodnenia tohto rozhodnutia).

13. Čo sa týka významu sporu pre sťažovateľku, táto vo svojej ústavnej ťažnosti bližšie neuvádza žiadnu skutočnosť, ktorá by zvýrazňovala dôležitosť a akútnosť rozhodnutia o jej nároku. Ústavný súd považuje za legitímnu požiadavku sťažovateľky dosiahnuť stav právnej istoty. Právna istota sťažovateľky (právnickej osoby) existujúca v čase podania ústavnej ťažnosti je ale subjektívne oslabená, berúc zreteľ na celkovú dĺžku konania vo veci samej, hodnotu sporu (662,04 eur s príslušenstvom), ako aj skutočnosť, že nejde o konanie vyžadujúce výnimočnú rýchlosť konania.

14. Posudzujúc postup mestského súdu, možno konštatovať, že tento nebol z časového hľadiska optimálny, aktivita súdu bola zameraná výlučne na vykonanie procesných úkonov doručovania návrhu a vyjadrení stranám sporu, pričom posledný procesný úkon bol súdom urobený 21. októbra 2021. Aktuálny stav napadnutého konania nasvedčuje tomu, že sťažovateľkou podaná ťažnosť na priet'ahy predsedovi súdu (k tomu bližšie bod 2 odôvodnenia tohto rozhodnutia) viedla v tomto prípade efektívne k náprave. Mestský súd nariadil na prejednanie veci pojednávanie na 25. jún 2024, ktoré sa uskutoční v neprítomnosti žalovaného a na ktorom možno očakávať aj meritórne rozhodnutie. Dĺžka napadnutého konania k momentu podania ústavnej ťažnosti 2 roky a 11 mesiacov je z pohľadu ústavného súdu hraničná s požiadavkou rýchleho konania a rozhodnutia veci, stále je však ústavnoprávne akceptovateľná.

15. Napriek tomu, že ESLP vo svojej judikatúre inštitút ťažnosti podanej predsedovi súdu podľa § 62 ods. 1 zákona o súdoch nepovažuje primárne za účinný prostriedok nápravy (Išt'ván, Išt'vánová proti Slovenskej republike, rozsudok ESLP z 12. 6. 2012, ťažnosť č. 30189/07, ods. 76; podobne ods. 73 rozhodnutia ESLP z 12. 6. 2012 vo veci Komanický (č. 6) proti Slovenskej republike, ťažnosť č. 40437/07], ústavný súd, plne rešpektujúc túto judikatúru, zdôrazňuje, že neposudzoval využitie ťažnosti podanej predsedovi súdu na priet'ahy v konaní ako podmienku prípustnosti ústavnej ťažnosti, avšak efektívnosť tohto prostriedku nápravy je vo vzťahu k namietanému postupu mestského súdu zrejmá jeho snahou o nápravu stavu takmer okamžitým nariadením

termínu pojednávania. Pridržiavajúc sa aj doterajšej stabilizovanej vlastnej judikatúry, ústavný súd preto v danej veci považuje za vhodné poskytnúť všeobecnému súdu časový priestor na prijatie opatrení s cieľom nápravy a odstránenia protiprávneho stavu zapríčineného jeho nečinnosťou, resp. neefektívnou činnosťou (IV. ÚS 78/07, IV. ÚS 59/08, IV. ÚS 27/09, I. ÚS 68/2020, IV. ÚS 613/2021).

16. Ústavný súd zohľadňuje aj rozhodovaciu prax a judikatúru EŠLP, podľa ktorej v civilných veciach dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (napr. Humen proti Poľsku, rozsudok z 15. 10. 1999, body 58 a 69, Calvelli a Ciglio proti Taliansku, rozsudok zo 17. 1. 2002, body 64, 65 a 66).

17. Vychádzajúc z uvedeného a s prihliadnutím na zmysel a účel ustanovenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, ústavný súd uzatvára, že nateraz nezistil dôvody, ktoré by zakladali možnosť vyslovenia porušenia sťažovateľkou namietaného základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom mestského súdu v napadnutom konaní.

18. Nad rámec veci vo vzťahu ku koncipovaniu časti petitu ústavnej sťažnosti ústavný súd uvádza, že sťažovateľka, namietajúc porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, zdôrazňujúc nečinnosť mestského súdu, žiada síce priznať primerané finančné zadostučinenie 5 000 eur (jeho výšku žiadnym spôsobom neodôvodňuje), avšak vo vzťahu k mestskému súdu absentuje návrh na formuláciu príkazu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov [§ 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde]. V konkrétnom prípade sťažovateľky sa práve uvedené vyslovenie príkazu konať bez zbytočných prietahov javí ako elementárny spôsob, ktorým by bolo možné odstrániť nežiaduci stav v napadnutom konaní.

19. Na záver ústavný súd uvádza, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej podľa § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni sťažovateľke, aby v prípade, že mestský súd nedospeje k meritórnemu rozhodnutiu, a po splnení všetkých zákonných podmienok predložila ústavnému súdu novú ústavnú sťažnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. mája 2024

Miloš Maďar
predseda senátu